

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ»

Ступінь вищої освіти	Магістр
Освітньо-професійна програма	«Туризм»
Факультет	Факультет географії, історії та туризму
Кафедра	Географії і туризму
Семестр	1
Кількість кредитів	4
Мова викладання	українська

Викладач	к.геогр.н., доцент Яроменко Оксана Володимирівна
Контактна інформація	Yaromenko_ov@ukr.net

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Навчальна дисципліна «Теорія і практика рекреаційно-туристського природокористування» за об'єкт вивчення ставить рекреаційно-туристське природокористування як складову національно-господарського комплексу території (країни, регіону, району тощо). Рекреаційне природокористування є цілісною системою відносин „людина (суспільство) – довкілля (природа)”, які складаються на певному етапі суспільного розвитку в процесі вивчення, освоєння, використання, перетворення, охорони та відтворення природно-ресурсного потенціалу території (акваторії) задля задоволення індивідуальних та суспільних рекреаційних потреб.
Мета та цілі	Розкрити знання про рекреаційно-туристичне природокористування, особливості та тенденції стратегії екологічно збалансованого використання рекреаційного потенціалу регіонів, а також засвоєння здобувачами знань про структуру і значення туристсько-рекреаційних ресурсів території, форми, ефективність та наслідки туристсько-рекреаційного природокористування та його вплив на стан ландшафтів, їх збереження та можливості відновлення під час провадження туристичної діяльності. Основні завдання дисципліни: розкрити теоретико-методологічні основи з питань рекреаційно-туристського природокористування; знати правові аспекти організації рекреаційно-туристичного природокористування; визначати чинники формування рекреаційного природокористування. природні та історико-культурні ресурси рекреаційного природокористування; володіти рекреаційно-туристичним потенціалом України та регіонів; розуміти стратегію екологічно збалансованого використання рекреаційних ресурсів.
Результати навчання	Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору. Розуміння теоретичних та практичних підходів до організації рекреаційно-туристичного природокористування; аналізувати природний та історико-культурний рекреаційно-туристичний потенціал як складову рекреаційно-туристичного природокористування; формувати стратегію екологічно

Soft skills:	збалансованого використання -рекреаційних ресурсів регіону. Soft skills (соціально-психологічні аспекти професійної компетентності): Здатність планувати та управляти часом. Здатність аналізувати та оцінювати. Розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати. Здатність логічно і системно мислити, креативність та інше.
Пререквізити	Базові знання з дисциплін: «Туризмологія», «Туристична політика та управління розвитком туризму регіону та ОТГ».

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
Змістовий модуль 1 Теоретико-методологічні засади рекреаційно-туристського природокористування		
Тема 1. Теоретичні підходи до визначення рекреаційно-туристичного природокористування	Об'єкт та завдання навчальної дисципліни «Теорія і практика рекреаційно-туристичного природокористування». Рекреаційно-туристичного природокористування: суть поняття та структура. Рекреаційно-туристичні ресурси та напрями їх використання: лікувально-оздоровчий, емоційно-естетичний, культурно-пізнавальний. Підходи у вивченні рекреаційно-туристичного природокористування території: сутнісний (за предметною сутністю ресурсу); діяльнісний (за характером використання в туризмі); атрактивний (за мірою та формою залучення до РТД); ціннісний, узагаданий унікальністю даного ресурсу; функціональний, базується на основних функціях рекреаційно-туристичних умов і ресурсів разом із комплексним їх використанням; еколого-економічний та ін. підходи.	Анотація матеріалу. Вивчення основних понять і термінів. Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання завдань практичної №1.
Тема 2. Методичні підходи до проведення аналізу рекреаційно-туристичного природокористування.	Класифікаційні схеми рекреаційно-туристичного природокористування (РТП). Основні принципи й головні аспекти рекреаційного районування. Умови й фактори рекреаційного районування. Таксономічні одиниці районування. Рекреаційно-туристичний регіон. Алгоритм дослідження рекреаційно-туристичного природокористування. Оцінка природної рекреаційної місткості.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання завдань практичної №2
Тема 3. Основні засади та правові аспекти організації рекреаційно-туристичного природокористування.	Передумови переорієнтації сучасного еколого-небезпечного рекреаційно-туристського природокористування. Основні методи реалізації екологічної політики в Україні. Законодавче та нормативно-правове забезпечення організаційної діяльності у сфері рекреації.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних №3.
Тема 4. Рекреаційна діяльність	Сутність визначення «рекреаційна діяльність» та її класифікація. Методичні підходи до вивчення питань розвитку, становлення та функціонування	Опрацювання лекційного матеріалу.

	рекреаційної діяльності. Концептуальні засади рекреаційного природокористування. SVOT-аналіз розвитку, становлення та функціонування рекреаційної діяльності.	Виконання завдань практичної роботи №4.
Тема 5. Чинники формування рекреаційно-туристичного природокористування	Природні чинники формування рекреаційного природокористування. Соціально-економічні чинники формування рекреаційного природокористування. Історико-культурні чинники формування рекреаційного природокористування.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання завдань практичної роботи №5.
Змістовий модуль 2		
Практичні аспекти організації рекреаційно-туристського природокористування		
Тема 6. Природні умови та ресурси рекреаційного природокористування	Функціональне призначення природоохоронних територій: досвід країн Східної Європи. Ландшафтно-рекреаційна територія. Озеленені території міста. Зона відпочинку. Курортна зона. Функціонально-планувальна структура міських поселень. Територіально-планувальна організація сільських поселень. Природоохоронні території – основа формування природно-заповідних і антропогенно-заповідних об'єктів.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичної роботи №6.
Тема 7. Історико-культурні ресурси – складова рекреаційно-туристичного природокористування.	Методичні підходи до оцінювання історико-культурної спадщини. Комплексна оцінка історико-культурних ресурсів.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних №7
Тема 8. Природний рекреаційно-туристичний потенціал України.	Кліматичні рекреаційні ресурси. Бальнеологічні ресурси. Водні рекреаційні ресурси. Орографічні рекреаційно-туристичні ресурси. Спелеологічні ресурси. Біотичні рекреаційні ресурси та ресурси природно-заповідного фонду України.	Опрацювання лекційного, відео та презентаційного матеріалу.
Тема 9. Історико-культурний рекреаційно-туристичний потенціал України.	Пам'ятки архітектури і містобудування як найважливіша складова історико-культурної спадщини. Археологічні пам'ятки. Історичні пам'ятки України. Місця, пов'язані з життям і діяльністю видатних людей. Осередки традиційної культури.	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень. Представлення презентацій.
Тема 10. Рекреаційно-туристське природокористування на Рівненщині.	Основні види, організація та соціально-економічна ефективність використання рекреаційно-туристського потенціалу регіону (на прикладі Рівненщини). Курортно-рекреаційні і лікувально-оздоровчі заклади та об'єкти території. Практика рекреаційно-туристського використання територій ПЗФ регіону, водних та болотних та ландшафтно-екологічних угідь і об'єктів. Туристсько-рекреаційні, екологічні, історико-культурні та комплексно-пізнавальні	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень. Представлення презентацій.

	маршрути по території регіону.	
Тема 11. Стратегія екологічно збалансованого використання - рекреаційних ресурсів регіону	Структура та передумови реалізації стратегії екологічно збалансованого використання природно-рекреаційних ресурсів регіону. Формування природного каркасу екологічної безпеки регіону. Екологічно збалансованого використання-рекреаційних ресурсів регіону.	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень.

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Основна

1. Білецька Г. А. Рекреаційне природокористування. Львів. Новий Світ-2000. 2013. 152 с.
2. Галасюк С. С. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону: монографія. Одеса: ОНЕУ, 2016. 262 с.
3. Гродзинський М. Д. Ландшафтна екологія. Київ: Знання, 2014. 550 с.
4. Герасимчук З. В. Регіональна політика розвитку рекреаційного природокористування: механізми формування та реалізації : [монографія] /З. В. Герасимчук, Н. В. Коленда, Л. М. Черчик ; ЛДТУ. Луцьк : Надстир'я, 2007. 171 с.
5. Кифяк В. Ф. Стратегія розвитку територіальних рекреаційних систем: теорія, методологія, практика : [монографія]. К.-Чернівці : Книги-XXI, 2010. 432 с.
6. Кілінська К.Й. Рекреаційно-туристичне природокористування: навчально-методичний посібник. Чернівці. Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2021. 333 с.
7. Нємець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу : навчально-методичний посібник / Л. М. Нємець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. Харків, ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. 102 с.
8. Покоłodна М. М. Рекреаційна географія : навч. посібник /М. М. Покоłodна ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків : ХНАМГ, 2012. 275 с.
9. Полчанінова І.Л. Рекреаційні комплекси світу: навч. посібник /І.Л. Полчанінова, М.М. Покоłodна; Харків. нац. у-тет.госп-ва ім. О.М. Бекетова. Харків. 2018. 107с.
10. Поп С. С. Управління природокористуванням : навч. посіб. Ужгород : УжНУ, 2021. 86 с.
11. Стафійчук В.І. Рекреологія. Навч. посібник. К. : Альтерпрес, 2006. 264 с.
12. Шищенко П.Г., Гавриленко О.П. Прикладна геоекологія: підручник Київ: ПВТП «LAT&R» 2020. 280 с.
13. Яроменко О.В., Павловська Т.С., Ільїна О.В. Організація рекреаційних послуг. Навчальний посібник. Луцьк: «Терен». 2017. 196 с.

Допоміжна

1. Andrii Kalko, Igor Gopchak, Tetiana Basiuk Pinchuk Oleg Ievgenii Gerasimov, Viktor Shkirynets, Oksana Yaromenko. Assessment of surface water pollution in Western Bug River within the cross-border section of Ukraine. Journal of Water and Land Development. 2020, No. 46 (VII–IX): 97–104.
2. Igor Gopchak, Tetiana Basiuk, Artem Yatsyk, Oksana Yaromenko. Surface water quality of small rivers in the Ukrainian regions of right-bank Polissia. Second. International Conference on Sustainable Futures: Environmental, Technological, Social and Economic Matters (ICSF 2021). E3S Web of Conferences 280, 10005 (2021), Kryvyi Rih, Ukraine, May 19-21, 2021.
3. Алешугіна Н. О., Барановська О.В., Барановський М.О. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник Чернівці: ЧНТУ, 2015. 492 с.
4. Величко В. В. Організація рекреаційних послуг. Навчальний посібник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. 202 с.
5. Герасимчук З. В., Коленда Н. В., Черчик Л. М. Регіональна політика

розвитку рекреаційного природокористування: механізми формування та реалізації : монографія. Луцьк: Надстир'я, 2007. 171 с.

6. Герасимчук З. В., Олексюк А. О. Екологічна безпека регіону: діагностика і механізми забезпечення. Монографія. Луцьк: Надстир'я, 2007. 280 с.

7. Глушкова Т.С., Слюсар А.В., Яроменко О.В. Аналіз рекреаційно-туристського потенціалу Дубенського району Рівненської області. Актуальні проблеми дослідження довкілля. Збірник наукових праць (за матеріалами VII Міжнародної наукової конференції, присвяченої 80-річчю з дня заснування Ботанічного саду Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, 12-14 жовтня, 2-17 р., м. Суми). Сумський державн. педагогічн. університет імені А.С.Макаренка, Суми: ФОР Цьома С.П., 2017. С. 161–165.

8. Гопчак І.В., Калько А.Д., Басюк Т.О., Яроменко О.В. Оцінка антропогенного навантаження на басейн річки Вілія. Регіональні геоекологічні проблеми в умовах сталого розвитку. Збірник наукових праць IV Міжнар. наук.-практ. конференції (Рівне, 22-24 вересня 2020 р.) / Голова редкол. проф. Д.В. Лико. Рівне: видавець О. Зень, 2020. С. 71–73.

9. Гродзинський М. Д. Ландшафтна екологія. Київ: Знання, 2014. 550 с.

10. Дацук Ю. Є. Методичний підхід до оцінки рівня розвитку рекреаційного потенціалу регіону. Економічний аналіз. 2013. Т. 14(1). С. 64–70.

11. Іванунік В.О. Концепції оцінки рекреаційно-туристичних ресурсів : навч. посібник / В. О. Іванунік. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2011. 84 с.

12. Ільїна М. В., Шпильова Ю. Б. Сутнісні характеристики системи сталого рекреаційного природокористування на сільських територіях України. Бізнес, економіка, сталий розвиток, лідерство та інновації. №1/2018. С. 16–25.

13. Калько А.Д., Мельничук М. М., Ахмедов Б. М. Яроменко О.В. Сільськогосподарська освоєність земель Волинської області. Географія та туризм: науковий журнал/ред. кол. Запотоцький С.П. К.: Альфа-ПК, 2021. Вип. 61. С. 52–58.

14. Кобанець Л.О. Концепція управління розвитком рекреаційної діяльності. Донецьк: ІЕП НАН України, 2007. 192 с.

15. Концептуальні засади соціально-екологічного розвитку сільських територій / [Бородіна О. М., Заяць Т. А., Куценко В. І. та ін.]; за наук. ред. Я. В. Остафійчука; Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України». К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. 48 с.

16. Кравців В. С. Науково-методичні засади реформування рекреаційної сфери : наукове видання / В. С. Кравців, Л. С. Гринів, М. В. Копач, С. П. Кузик. Київ : Вища школа, 2002. 245 с.

17. Кучеренко Л. В., Бойко К. В., Бабій І. М. Архітектурно-просторова організація об'єктів відпочинку і туризму. Науково-технічний журнал "Сучасні технології, матеріали і конструкції в будівництві". с. 103–108.

18. Луців Н. Г. Принципи екологічної політики для стимулювання ефективного рекреаційного природокористування. Регіональна економіка. 2009. № 3. С. 152–158.

19. Любіцева О. О., Панкова Є.В., Стафійчук В.І. Туристичні ресурси України: навч. Посібник. К.: Альтерпрес, 2007. 369 с.

20. Муска К. К. Теоретичні підходи до розуміння сутності дефініції «рекреаційні ресурси» та «рекреаційний потенціал». Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Вип. 21. С. 521–526.

21. Романів А.С., Селецький В.П. Рівень господарської освоєності ландшафтів Рівненської області. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю «Екологічні проблеми природокористування та охорона навколишнього середовища» (Рівне, 21-23 жовтня 2015 року). Рівне:РДГУ, 2015. С.150–151.

22. Романів О.Я., Романів А.С. Перспективна мережа національних природних парків Рівненщини як основа рекреаційного природокористування в умовах інклюзивного туризму. Природні ресурси регіону: проблеми використання, ревіталізації та охорони: Матеріали III-ого міжнародного наукового семінару. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім.І.Франка, 2018. С.296–301.

23. Романів О.Я., Романів А.С. Туристичні кліматичні ресурси НПП "Синевир":

- моделювання сучасних змін. Науковий вісник Чернівецького університету: збірник наукових праць. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2018. Вип. 803 : Географія. С. 71–80.
24. Сафранов Т.А. Екологічні основи природокористування: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: «Новий світ -2000», 2003. 248 с.
25. Скрипник Н. Я. Рекреаційна географія : навчальний посібник /Н. Я. Скрипник, А. М. Сердюк. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 296 с..
26. Топчієв О. Г., Сич В. А., Яворська В. В. Концепція рекреаційного середовища регіону та її понятійно-термінологічне структурування. Вісник Одеського національного університету. Серія Географічні та геологічні науки. Одеса, 2020. Том 25. Вип. 1 (36). С. 157–173.
27. Топчієв О. Г., Яворська В. В., Ніколаєва О. І. Географічні складові предметної області рекреаційно-туристичної діяльності. Вісник Одеського національного університету. Серія Географічні та геологічні науки, 2016. Том 21. Вип. 2(29). С. 171–185.
28. Топчієв О. Г., Яворська В. В., Ніколаєва О. І. Рекреаційно-туристична діяльність як складова регіональних господарських комплексів: концептуально-пояснювальний огляд. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Географічні науки, 2016. Вип. 5. С. 128–134.
29. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія : навчальний посібник / Н. В. Фоменко. К. : Центр навчальної літератури, 2007. 312 с.
30. Черчик Л. М. Стратегічний потенціал рекреаційної системи регіону: теорія, методологія, оцінка : [монографія] / Л. М. Черчик, Н. В. Коленда ; ЛНТУ. Луцьк: Видавничий центр ЛНТУ, 2008. 224 с.
31. Черчик Л.М. Імперативи інклюзивного розвитку в рекреаційному природокористуванні. Економічні інновації. 2020 Том 22, Вип. 4 (77). С.171–182.
32. Яковенко І. М. Інтегративно-географічний підхід в опрацюванні регіональної концепції розвитку рекреаційного природокористування. Український географічний журнал. 2002. №3. С. 56–62.
33. Яроменко О. В., Гоцаценко Г.М. Геопросторова оцінка біосоціальних рекреаційно-туристських ресурсів Одеської області Наука та сучасність: виклики ХХІ століття Частина 4. Міжнародна конференція, м. Київ. 31 січня, 2014 р. С. 100–102.
34. Яроменко О. В., Данилів Т.І. Природно-заповідний фонд Полісся Рівненської області. Збірник тез виступів учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми розвитку вищої школи та економіки в ХХІ столітті» присвяченої 20-літньому ювілею МЕНУ імені академіка С. Дем'янчука (3-4 жовтня 2013 р.). Рівне: РВЦ МЕНУ імені академіка С. Дем'янчука. 2013. С. 321–323.
35. Яроменко О. В., Романів О.Я. Микулін М.М. Регіон як інвентивна туристична дестинація. Регіональні геоекологічні проблеми: сучасний стан та шляхи їх вирішення: Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Рівне, 20- 22 жовтня 2016 р.). Рівне, 2016. С. 142–145.
36. Яроменко О., Волошина А. Аналіз народних художніх промислів як історико-культурного туристичного ресурсу. Рівне. Географія, туризм і природокористування. Матеріали Регіональної студентської наукової конференції кафедри туризму та готельно-ресторанної справи у Національному університеті водного господарства та природокористування (м. Рівне, 11 травня 2021 р.) / Редкол.: проф. Мошинський В.С. (голов. ред.) та ін. Рівне : Видавець О. Зень, 2021. С. 98–103.
37. Яроменко О.В., Головач І.В. Оцінка рекреаційного потенціалу Демидівського району Рівненської області для розвитку туризму. Туризм сучасності: проблеми та перспективи: збірник праць І Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції молодих вчених (м. Тернопіль, 30 травня 2017 р.). Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В. 216 с. С. 37–44.
38. Яроменко О.В., Замега Р.С., Плечій І.М. Екологічний моніторинг урбосистеми Рівного. Регіональні геоекологічні проблеми в умовах сталого розвитку. Збірник наукових праць ІІІ Міжнар. наук.-практ. конференції (Рівне, 18-20 жовтня 2018 р.) / Голова редкол. проф. Д.В. Лико. Рівне, 2018. С. 406–410.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час виконання завдань вимагається дотримання правил академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів

Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (Теми 1-5)	27
Змістовий модуль 2 (Теми 6-11)	33
Підсумковий контроль (екзамен)	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни